

POLICY REPORT

Analiza e politikave dhe praktikave kombëtare që kanë të bëjnë me migracionin e paligjshëm dhe kërkuësit e azilit

Analiza e politikave dhe praktikave kombëtare që kanë të bëjnë me migracionin e paligjshëm dhe kërkuesit e azilit

Magdalena Lembovska

Punimi i politikave është zhvilluar në kuadër të projektit “Analiza e politikave dhe praktikave kombëtare për trajtimin e migracionit të paligjshëm dhe kërkuesve të azilit”. Projekti u mbështet financiarisht nga Qendra e Gjenevës për Kontrollin Demokratik të Forcave të Armatosura DCAF (www.dcaf.ch). Analiza dhe pikëpamjet janë të autorit dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht politikën dhe mendimet e DCAF.

Tabela e lëndës

Lista e shkurtesave.....	3
1. Hyrje.....	4
2. Prapavijë.....	7
3. Palët relevante.....	10
4. Migrimi i paligjshëm – shkaqet dhe metodat e operimit.....	11
4. 1. Ndodhja gjeografike – linja e Ballkanit.....	11
4. 2. Faktorët shtytës dhe tërheqës.....	12
4. 3. Metoda e operimit dhe krimet e kryera.....	14
5. Azilkëruesit.....	18
6. Pranimi i sërishëm dhe kthyerja.....	21
7. Bashkëpunimi rajonal.....	22
8. Përfundimi.....	24
9. Rekomandime.....	26
Bibliografi.....	27

Lista e shkurtesave

MPB – Ministria e Punëve të Brendshme

IRQSAR – Iniciativa Rajonale e Qendrës Rajonale për Shpërngulje, Azil dhe Refugjatë

KBPEJ – Konventa e Bashkëpunimit të Policisë në Evropën Juglindore

MPPS – Ministria e Punës dhe Politikës Sociale

BP – Ballkani Perëndimor

ONSh – Organizata Ndërkombëtare për Shpërngulje

1. Hyrje

Dekada e kaluar ka parë ndryshime të shpejta në fluksin e shpërnguljeve, nga dhe nëpër vendet e Ballkanit Perëndimor. Shpërngulja e rregullt është shumë e rëndësishme për zhvillimin socio-ekonomik dhe demografik të vendit, megjithatë ajo meriton vëmendje të veçantë nga autoritetet kompetente. Kjo është një çështje e sigurimit të shtetit si dhe sigurisë njerëzore, dhe është e lidhur zakonisht me krimet e rënda dhe të organizuara, ashtu si edhe shkeljen e të drejtave të njeriut.

Pas liberalizimit të vizave për vendet e Ballkanit Perëndimor, rajoni është parë zakonisht si origjina e migracionit të paligjshëm në Bashkimin Evropian. Gjatë disa viteve të fundit të gjithë sytë ishin të fokusuar në azilkërkuesit nga vendet e Ballkanit Perëndimor. Megjithatë, ajo është duke u bërë gjithnjë e më e vështirë për të injoruar faktin se rajoni është gjithashtu zonë kalimtare për emigrantët drejt BE-së. Deri më tani ka pasur shumë pak diskutim në lidhje me këtë fenomen në mesin e studiuesve dhe hartuesve të politikave, edhe pse mediat kombëtare dhe rajonale janë duke u bërë më të interesuar për këtë çështje, duke e çuar atë më afër qytetarëve.

Maqedonia, me vendndodhjen e saj qendrore në kuadër të rajonit të Ballkanit, është e ndieshme ndaj shpërnguljes së paligjshme. Zhvillimet e fundit politike dhe sociale në Lindjen e Mesme dhe Afrikën e Veriut kanë pasur ndikim të rëndësishëm në flukset e shpërnguljes dhe të ndikojë në rajone të tjera, duke përfshirë edhe tonin. Numri i të shpërngulësve të paligjshëm nga këto rajone është në rritje nga viti në vit, sidomos pas kryengritjeve arabe që filluan në fund të vitit 2010 dhe u përhapën gjatë vitit 2011.¹ Nga provat në terren, mund të konstatohet se në shumicën e rasteve Maqedonia nuk është destinacioni i tyre përfundimtar, por rruga kalimtare për vendet e BE-së. Megjithatë, ata e shpenzojnë periudhë të caktuar kohore brenda kufijve të Maqedonisë, para se të nisen drejt Evropës Qendrore dhe Perëndimore.

Fakti se Maqedonia, me vendndodhjen e saj qendrore, përfaqëson një udhëkryq natyror dhe gjeografik në mes të Evropës, Azisë dhe Afrikës është pranuar në Konceptin Kombëtar për Siguri dhe Mbrojtje, dokumentin themelor strategjik të sigurisë së vendit, të miratuar në vitin 2003. Ajo është pranuar se, nga pikëpamja e sigurisë, Maqedonia është një nga rrugët kryesore të terrorizmit, shpërnguljes së paligjshme, trafiqeve të paligjshme me drogë, armëve dhe qenieve njerëzore nga Azia dhe Afrika drejt Evropës Perëndimore.²

Ky dokument shqyrton tendencat e shpërnguljes së paligjshme në periudhën 2009-2012, duke përfshirë të dhëna - kur janë në dispozicion - nga muajt e parë të vitit 2013. Ai jep një llogari të

¹ Burimi: Ministria e Punëve të Brendshme, informacion fituar duke përdorur Ligjin për qasje të lirë në informata me karakter public.

² Koncepti Kombëtar për Siguri dhe Mbrojtjes i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë në dispozicion në: http://arhiva.vlada.mk/files/Vladina_koncepcija_za_bezbednost.pdf

caktuar ligjore dhe institucionale që kishin për qëllim të shqyrtojnë shpërnguljen e paligjshme dhe thekson sfidat kryesore që autoritetet kombëtare të cilat ballafaqohen gjatë përdorimit të mekanizmave tashmë të vendosura në dispozicion e tyre. Për më tepër, hedh dritë mbi faktorët kryesorë që shkaktojnë dhe mundësojnë shpërnguljen e paligjshme (faktorët shtytës dhe tërheqës) dhe lidhin atë me azilkërkuesit dhe veprat penale, të tilla si kontrabandimin e emigrantëve. Megjithatë, për shkak të kufizimeve kohore dhe disponueshmërinë e burimeve, jo të gjitha aspektet e shpërnguljes së paligjshme janë shqyrtuar. Studimet e mëtejshme, duke u fokusuar në rolin e gjykatave, prokurorisë publike dhe korrupsionit në kuadër të policisë kufitare, për këtë arsye rekomandohen.

Duhet të theksohet se autorët dhe organizatat e ndryshme janë duke përdorur terma të ndryshëm të cilat, në thelb, i referohen së njëjtës dukuri - të paligjshme, shpërnguljes së parregullt apo të padokumentuar. Në këtë tekst do të përdoret termi “shpërnguljes së paligjshme” dhe “emigrantëve të paligjshëm”. Shpërngulja e paligjshme është e lidhur zakonisht me hyrje të paligjshme në një shtet, të përcaktuar si “kalimi i kufijve pa vepruar në përputhje me kërkesat e nevojshme për hyrjen e ligjshme në shtetin pritës”.³ Sipas mendimit të autorit, shpërngulja e parregullt është një koncept më i gjerë që përfshin parregullsinë e qëndrimit nga ana e grupeve të tjera që nuk janë objekt i kësaj analize, të tilla si të huajt që kanë hyrë në mënyrë të ligjshme, por që kanë humbur statusin e rregulluar për shkak të rrethanave, si vizë të skaduar ose pasaportës, ose “turistë” të angazhuar në ekonominë gri etj. për më tepër, termi “shpërngulja e paligjshme” është përdorur edhe nga Komisioni Kombëtar për Luftën kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore dhe shpërngulja e paligjshme në Maqedoni. Duhet të theksohet se ky dokument përqëndrohet në migrantët duke përdorur të ashtuquajturën “rrugën ballkanike”.

Hulumtimi gjithashtu shqyrton trendet e kërkimit të azilit në Maqedoni. Në këtë kontekst, një “azilkërkues” është i huaji që kërkon mbrojtje nga Republika e Maqedonisë dhe ka paraqitur kërkesën për njohjen e së drejtës së azilit, kur nuk ka vendim përfundimtar dhe nuk është një procedurë e vazhdueshme për njohjen e së drejtës së azilit.⁴ Shumë shpesh ekziston një lidhje e fortë midis shpërnguljes së paligjshme trendit për kërkim të azilit. Duhet të theksohet se në periudhën kur një person aplikon për azil, ai/ajo nuk mund të konsiderohet si një emigrant i paligjshëm. Nëse vendi vendos të pranojë pretendimet, personi bëhet refugjat apo person nën mbrojtje subsidiare, sipas rastit, në përputhje me Konventën e UNHCR-së në lidhje me statusin e refugjatëve nga 1951.

Aparati metodologjik është i përbërë nga metodat kualitative dhe kuantitative, duke përfshirë informacionin statistikor të mbledhur dhe duke e shfrytëzuar Ligjit për qasje të lirë në informatat me karakter publik, analiza e kuadrit ligjor dhe dokumenteve strategjike kombëtare, intervista

³ Protokollin kundër kontrabandimit të migrantëve nga toka, deti apo ajri, që plotëson Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër krimit të organizuar ndërkombëtar (Palermo, 2000)

⁴ Ligji për azil dhe mbrojtje të përkohshme - version i konsoliduar, *Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë* nr. 19/09, neni 3

kualitative me grupet e interesit dhe ekspertë, si dhe informata nga raportet e lëshuara nga organizatat përkatëse ndërkombëtare. Përveç kësaj, janë kryer edhe vizita në terren në Qendrën Pritëse për Azilkërkues në fshatin Llojan.⁵

Bazuar në hulumtimet, rekomandimet e politikave praktike janë dhënë që mund të përdoren si instrumente të mëtejshme të politikave për të luftuar shpërnguljen e paligjshme.

---

⁵ Llojani është një fshat në afërsi të kufirit maqedonas-serb i njohur si një pikë ndalimi për emigrantë.

2. Prapavijë

Regjimi i udhëtimit pa viza, prezantuar në vitin 2009 dhe zgjeruar në vitin 2010⁶, çoi në një lëvizje në rritje në mënyrë të konsiderueshme të njerëzve nga dhe përmes Ballkanit Perëndimor të shteteve anëtare të Bashkimit Evropian. Përveç rritjes së numrit të udhëtarëve të rregullt me qëllim të turizmit, biznesit dhe qëllime të tjera të rregullta, numri i kalimeve të paligjshme të kufirit dhe keqpërdorim të së drejtës për të kërkuar azil gjithashtu është rritur.

Gjersa Maqedonia, si pjesë e Ballkanit Perëndimor, përbën një burim të shpërnguljes së paligjshme, ajo është gjithashtu një rrugë kalimtare për emigrantët me qëllim për të arritur shtetet-anëtare të BE-së. Zhvillimet politike dhe sociale në pjesë të tjera të botës ndikojnë në vendet e tjera dhe për të ndryshuar modelet e shpërnguljes. Kushtet e këqija të jetesës, si dhe rreziqet e sigurisë janë duke i detyruar shumë njerëz të largohen nga vendet e tyre dhe kërkojnë një jetë më të mirë. Pas luftës në Afganistan dhe valën e revolucioneve në botën arabe dmth kryengritjeve arabe, numri i kalimeve të paligjshme të kufirit dhe numri i azilkërkuesve në Ballkanin Perëndimor është rritur.

Sipas Ministrisë së Brendshme⁷, numri i kalimeve të paligjshme të zbuluara në kufirin me Maqedoninë ishte 1415 në vitin 2009, 1103 në vitin 2010, 469 në 2011, 682 në 2012 dhe 257 në

Pse hulumtimi i shpërnguljes së paligjshme është i rëndësishëm?

Kërcënim i sigurisë njerëzore

- ✓ Rrezik i jetës së migrantit
- ✓ Rreziqe shëndetësore
- ✓ Bërja victim i trafikimit njerëzor
- ✓ Shkelja e të drejtave të njeriut
- ✓ Siguri sociale

Kërcënim i sigurisë nacionale

- ✓ Shkelja e sovrenitetit
- ✓ Rreziqe për rendin publik
- ✓ Kriminaliteti
- ✓ Kohezioni social

tre muajt e parë të vitit 2013. Edhe pse statistikat tregojnë se shpërngulja e paligjshme arriti kulmin e saj në vitin 2009, kur kishte 1415 kalime të paligjshme të kufirit, ky numër mund t'u atribuohet shtetasve shqiptarë, që përfaqësojnë më shumë se 80% të numrit të përgjithshëm të emigrantëve të paligjshëm. Natyra e shpërnguljes së parregullt të tyre ishte sezonale, si shumica e tyre ishin duke shkuar në Greqi për punë të përkohshme. Kur Shqipëria u bashkua me regjimin e udhëtimit pa viza, numri i kalimeve të paligjshme të kufirit nga qytetarët shqiptarë në mënyrë të konsiderueshme ka rënë nga 1155 në 2009-328 në vitin 2012. Nga ana tjetër, ka një rritje të konsiderueshme në numrin e emigrantëve që vijnë nga rajone që nuk janë vërejtur më parë në valë të tilla të

mëdha, kryesisht nga vendet e Perëndimore dhe Veriore Afrikë, Jug-Qendrore dhe Azinë Perëndimore dhe Lindjen e Mesme. Përveç kësaj, ka pasur edhe shtetas të Serbisë, Kosovës, Greqisë, Britanisë e Madhe, Kinës etj.

⁶ Maqedonisë, Serbisë dhe Malit të Zi iu dhanë regjim pa viza të udhëtimit në vitin 2009 dhe Shqipërisë e Bosnje-Hercegovinës në vitin 2010.

⁷ Burimi: Ministria e Punëve të Brendshme, informacion fituar duke përdorur Ligjin për qasje të lirë në informata me karakter publik

Tabela 1 paraqet numrin e kalimeve të paligjshme të kufirit shtetëror me qytetarët e rajoneve të lartpërmendura të Azisë ose të Afrikës, si shumica e vendeve të zakonshme të origjinës kur migrantët vijnë nga. Është e qartë se trendi është në rritje - ndërsa në vitin 2010 ka qenë vetëm 53 kalime të paligjshme nga këto kombësi, numri i dyfishuar në vitin 2011 kështu që ka pasur 105 njerëz që kalojnë kufirin në mënyrë të paligjshme. Në vitin 2012 përsëri numri është rritur më shumë se 100 % duke arritur një total prej 225 njerëzve. Brengosëse, 193 njerëz u përpoqën të kalonin kufirin maqedonas në mënyrë të paligjshme gjatë tremujorit të parë të vitit 2013. Zakonisht, afganët përbëjnë kombësi më të shpeshta që përpiqen të kalojnë kufirin në mënyrë të paligjshme, por ka edhe njerëz nga Somalia, Maroku, Palestina etj. Në fillim të vitit 2013, janë vërejtur emigrantët e parë të paligjshëm nga Siria - 42 në periudhën janar-mars, por ky numër pritet të rritet për shkak të pasigurisë aktuale në Siri. Sipas UNHCR-së, një total prej 2 milion refugjatëve sirianë janë regjistruar.⁸ Ndërsa shumica e tyre janë pritur në vendet fqinje duke pritur për mbështetje ndërkombëtare, ka edhe njerëz që duan të shkojnë në Bashkimin Evropian. Prandaj, valët e mëdha nga refugjatët sirianë pritet të vijnë në territoret e vendeve të Ballkanit Perëndimor në të ardhmen e afërt.

Tabela 1: Kalimet e paligjshme të kufirit shtetëror në periudhën 2009-2013 nga ana e qytetarëve nga vendet aziatike ose afrikane⁹

Kombësia	2009	2010	2011	2012	2013-tremujori i parë
Afganistan	60	16	57	65	22
Somali	/	10	11	34	3
Marok	/	3	11	9	6
Palestinë	4	17	3	10	8
Pakistan	/	/	23	88	11
Siri	/	/	/	/	42
Mali	/	/	/	/	26
Senegal	/	/	/	1	10
Bregu i Fildishtë	/	/	/	/	29
Irak	1	1	4	1	1
Algjeri	/	/	2	5	12
Eritre	/	3	/	4	4
Bangladesh	/	/	/	4	4
Gambi	/	/	/	/	5
Burkina Faso	/	/	/	/	3
Sierra Leone	/	/	/	/	2
Iran	/	2	1	/	1
Tunizi	/	1	1	1	2
Sudan	/	/	/	3	/
Totali	65	53	105	225	191

⁸ Konferenca për shtyp e UNHCR-së: Dy milion sirianë janë refugjatë, 03.09.2013

⁹ Burimi: Ministria e Punëve të Brendshme, informacion fituar duke përdorur Ligjin për qasje të lirë në informata me karakter publik

Megjithatë, numrat në nivel rajonal janë më shumë shqetësues se ato kombëtare. Sipas FRONTEX-it, Analizës vjetore të Rrezikut për Ballkanin Perëndimor për 2013, tregohet se rajoni i Ballkanit Perëndimor është duke u bërë gjithnjë e më i rëndësishëm si zonë kalimtare për lëvizjet e mesme - në vitin 2012 ka pasur 8065 persona nga Afganistani (në krahasim me 2498 në vitin 2010), 5033 nga Pakistani (202), 3029 qytetarët e Algjerisë (217), 2000 nga Somalia (375) etj.¹⁰

Shtimi i rrjedhjes së shpërnguljes nuk ka ardhur si surprizë. Strategjia kombëtare për luftën kundër trafikimit të njerëzve dhe emigracionit të paligjshëm për 2009-2012 konstaton se “kriza financiare dhe paqëndrueshmëria politike në rajonin e Azisë dhe Lindjes së Mesme mund të kenë ndikim të rëndësishëm në tendencat e trafikimit të qenieve njerëzore në vendet e Europës Jug-Lindore.”¹¹ Të njëjtat parashikime mund të gjenden në hulumtimin e shpërnguljes MARRI, ku thuhet se edhe pse numri i emigrantëve nga vendet aziatike dhe afrikane nuk ishte se e lartë në vitin 2010, ka indikacione se numri i tyre do të rritet.¹² Pothuajse të gjithë personat e intervistuar për qëllimet e këtij dokumenti të politikave (duke përfshirë përfaqësues të institucioneve dhe ekspertë) pajtohen se ka shenja se trendi i numrave në rritje do të vazhdojë edhe në vitet që pasojnë.

---

¹⁰ Numrat në kllapa i referohen vitit 2010.

¹¹ në dispozicion në:

http://www.nacionalnakomisija.gov.mk/sites/default/files/prikachyvanja/nap-mak_2009-2012.pdf

¹² Punimi Migrimi MARRI 2012, në dispozicion në:

<http://www.marri-rc.org/upload/Documents/MARRI%20Main%20Documents/MARRI%20MP2012%20red.pdf>

3. Palët relevante

Tabela 2: Pjesëmarrësit përkatës në fushën e shpërnguljes së paligjshme

Palët	Përshkrimi i relevancës
Ministria e Punëve të Brendshme (MPB)	<p>Vepron si institucion fokale. Njësive përkatëse organizative:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Departamenti për Çështjet e Kufirit dhe Migracionit (të përbëra nga Njësia për të Huajt dhe Ripranim dhe Njësia Mobile për Krimin Ndërkufitar). Në bazë të Ligjit për të huajt, MPB-ja është përgjegjëse për të gjitha çështjet në lidhje me kontrollin e lëvizjeve dhe të qëndrimit të të huajve;¹³ • Departamenti për luftimin e krimeve të rënda dhe të organizuar ka një njësi për luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore dhe kontrabandë të emigrantëve; • Policia kufitare - sigurimin e kufijve shtetërorë; • Njësia e azilit në kuadër të Sektorit për Çështje Civile - zbaton procedurën për njohjen e së drejtës për azil (procedura e shkallës së parë). <p>Ka edhe <u>Qendra Pritëse për të Huajt</u> nën MPB që strehon emigrantët e paligjshëm. Kjo është një institucion i mbyllur me lëvizje të kufizuar të personave të vendosur.</p>
Ministria e Punës dhe Politikës Sociale (MPPS)	<p>Pritje dhe kujdes social për azilkërkuesit dhe refugjatët e njohur dhe personat nën mbrojtje subsidiare. Operon një <u>Qendër pritjeje për azilkërkuesit</u>.</p>
Komiteti Kombëtar për Trafikimin e Qenieve Njerëzore dhe Shpërnguljeve të Paligjshme (në tekstin e mëtutjeshëm: Komiteti Kombëtar)	<p>Themeluar me Vendim të Qeverisë në vitin 2001¹⁴ si një organ ndërinstitucional që sjell së bashku përfaqësues nga të gjitha institucionet kryesore: Ministria e Punëve të Brendshme, Ministria e Punës dhe Politikës Sociale, Ministria e Arsimit dhe Shkencës, Ministria e Shëndetësisë, Ministria e Punëve të Jashtme, Ministria e Drejtësisë, Drejtoria e doganës, Prokuroria Publike dhe Gjykata themelore Shkup 1. Ky Komisioni Kombëtar vepron si një pikë e koordinimit në mes të institucioneve të ndryshme të përfshira në këtë problem, por edhe monitoron dhe analizon zhvillimet dhe trendet në këtë fushë. Përveç kësaj, Qeveria quajtur një Raportues Kombëtar në vitin 2007.</p>

¹³ Ligji për të huajt, *Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë*, nr. 35/06, Neni 7

¹⁴ Vendimi i Qeverisë, *Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë*, nr.18/2001

4. Shpërngulja e paligjshme – qëllimet dhe metoda e operimit

4. 1. Pozicionimi gjeografik – ruta ballkanike

Maqedonia është pjesë e të ashtuquajturit “itinerari ballkanik”, i cili vepron në këtë mënyrë: migrantët kalojnë kufijtë turko-greke, që ka tri opsione për të lënë vendin: 1) nga ajri (fluturimi brenda Shengenit), 2) nga deti (traget brenda-Shengenit në Itali) dhe 3) nga toka (përmes Bullgarisë ose nëpërmjet Ballkanit Perëndimor).¹⁵ Ata që vendosin të udhëtojnë nëpër vendet e Ballkanit Perëndimor e kalojnë kufirin maqedonas, zakonisht në rrethinat e Gjevgjelisë dhe më pak në rrethinat e Manastirit, pastaj vazhdojnë në Serbi (në afërsi të pikës së kalimit të Tabanovc) me një qëllim për të arritur vendet e Evropa Perëndimore. Pikëhyrja e shënjestruar në zonën Shengen është zakonisht Hungaria.

Natyrisht, kufiri greko-turk përballet me presion të madh. Sipas agjencisë FRONTEX (agjencia e sigurisë së kufirit të jashtëm të BE-së), vetëm në gjysmën e parë të vitit 2012 janë vërejtur pothuajse 21000 kalime të paligjshme të kufirit. Në vitin 2012, mediat maqedonase bazuar në burime anonime diplomatike shkruajnë se duke u përpjekur për të adresuar këtë problem, autoritetet greke ndonjëherë qëndrojnë “të verbër” dhe preferojnë të lënë emigrantët të largohen nga vendi në vend, për shkak se kapja e tyre u kushton resurse.¹⁶ Në shumë raste, Ministri i Brendshëm ka theksuar se bashkëpunimi me Greqinë nuk është në nivelin e dëshiruar dhe vijës kufitare nuk është i garantuar nga të dy anët e njëjta vëmendje.¹⁷

Pasi që emigrantët kalojnë kufirin greko-maqedonas, disa prej tyre menjëherë të vazhdojnë në Serbi, por shumë prej tyre kalojnë disa kohë në fshatrat pranë kufirit me Serbinë. Fshatrat Llojan dhe Vaksincë janë të njohur si pika kryesore për ndalje. Ndërsa disa prej tyre janë të vendosur në shtëpi private (që paguajnë qira), të tjerët flenë në pyll. Sipas vlerësimeve lokale, janë rreth 300 emigrantë të paligjshëm tani për tani.¹⁸

¹⁵ Analiza vjetore e Ballkanit Perëndimor i rrezikut për vitin 2012, Frontex

¹⁶ Dnevnik, Greqia po lë emigrantët të kalojnë kufirin:
<http://www.dnevnik.mk/default.asp?ItemID=431B771CB956F84DB46004900E164FED>

¹⁷ Nova Makedonija: Greqia nuk do të bashkëpunojë në parandalimin e migracionit të paligjshëm
<http://www.novamakedonija.com.mk/DetailNewsInstant.asp?vestInstant=21538>

¹⁸ Intervistë me Selam Mehmeti, udhëheqës i komunitetit të Llojanit

Në ekzaminimin e analizës së përmendur më lart të siguruar nga FRONTEX, vërehet mospërputhja e emigrantëve të paligjshëm të zbuluar në mes shteteve - ato numra në Serbi janë disa herë më të larta se sa në Maqedoni, që do të thotë se shumë prej tyre kaluan Maqedoninë në mënyrë të paligjshme, pa u vënë re nga autoritetet maqedonase.

Piktura 1 – Kalime të paligjshme në Ballkanin Perëndimor¹⁹

4. 2. Arsyet e shpërnguljes

Faktorët për të cilët njerëzit janë të detyruar që të lënë atdheun e tyre përfaqësojnë faktorët e shtytjes. Zakonisht, ato janë të lidhura me mundësitë e dobëta ekonomike dhe standardi i ulët i jetesës, por ka edhe arsye të sigurisë. Shumë shpesh, të dy faktorët ekonomikë dhe socialë luajnë një rol të rëndësishëm. Nga ana tjetër, faktorët tërheqës qëndrojnë për ato faktorë që tërheqin njerëzit për të kaluar në një vend të caktuar apo zonë. Logjikisht, njerëzit emigrojnë në vende që ofrojnë mundësi më të mira ekonomike dhe standard më të mirë jetësor, si dhe sisteme të mira sociale dhe të kujdesit shëndetësor, të tilla si shtetet anëtare të BE-së. Për më tepër, ata kanë tendencë për të shkuar në vende ku ka komunitete tashmë të krijuara me origjinë të tyre dhe më shumë gjasa, ku ata tashmë i kanë të afërmit.

Siç u përmend më parë, rruga e Ballkanit fillon në Turqi. Një nga faktorët që lehtësojnë migracionin e paligjshëm është politika liberale të vizave se Turqia ka vendosur për në vendet nga Afrika e Veriut dhe Lindja e Mesme, duke përfshirë regjimin pa viza për Iran, Irak, Siri, Egjipt etj. Përveç kësaj, Turkish Airlines ka vendosur linjë të drejtpërdrejtë të fluturimit me të gjitha vendet e Ballkanit Perëndimor dhe gjithashtu me shumë vende afrikane, e lidhja e tyre me lehtësi dhe duke e bërë atë tërheqës për emigrantët që përdorin dokumente të falsifikuara

¹⁹ Burimi: Analiza vjetore e Ballkanit Perëndimor i rrezikut për vitin 2013, Frontex, në dispozicion në: http://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/WB_ARA_2013.pdf

(pasaporta false ose kartat e identitetit, por edhe leje të rrejtshme për punë ose viza studentore). Pozita strategjike e Ballkanit Perëndimor, që lidh “Lindjen” me “Perëndimin”, vepron si një faktor tërheqës për emigrantët. Maqedonia me pozicionin e saj qendror nuk mund të përjashtohet.

Anton Travner, kreu i Sekretariatit të Konventës së Bashkëpunimit Policor në Evropën Jug-Lindore është avokat i teorisë së çmimit. "Mundësia që një individ të vendosë të migrojnë në mënyrë të paligjshme, edhe pse kjo mund të thotë se jeta e tij apo jeta e personave të tij të afërm nuk është e rrezikuar dhe duke marrë në konsideratë rrethanat e tij psiko-sociale, është në proporcion me nocionin e tij për jetën e tij në vendin e synuar dhe në të njëjtën kohë me kostot që ai do të duhej të paguajë për udhëtimin e tij dhe problemet që i parasheh përgjatë udhëtimit ose respektivisht në vendin e synuar."²⁰ Me fjalë të tjera, personi vendos për të migruar dhe zgjedh rrugën sipas imazhit që ata kanë në lidhje me vendin e synuar (mundësi më të mira të jetës), çmim që duhet të paguhet dhe priten rreziqet dhe vështirësitë. Për ta thënë thjesht, është analizë “kosto-përfitim” që tregon se ia vlen të shpërngulesh.

Prania e lehtësuesit e migracionit të paligjshëm është një tjetër faktor që tërheqja duhet të adresohet. Roli i lehtësuesit mund të luajnë janë të lidhura zakonisht me ose pjesë e grupeve të kriminit të organizuar që organizojnë udhëtimin e migrantëve, duke përfshirë kontrabandistë dhe trafikantë dhe “pikat ndalur”, ku emigrantët janë të siguar me strehim dhe pjesën tjetër para se të vazhdojnë në rrugën e tyre. Pika e tillë është ndalja në fshatin Llojan pranë vendkalimit Tabanoc. Popullata lokale është veçanërisht e shqetësuar për gjendjen shëndetësore të emigrantëve dhe rreziqet e mundshme shëndetësore.²¹ Meqë këto fshatra janë shumë koherente në aspektin e përkatësisë etnike, fesë dhe kulturës, kjo situatë krijon shqetësim në mesin e popullatës.

Një faktor tjetër që mund të luajë një rol është mundësia për të hyrë në tregun gri si një burim për financimin e udhëtimit të tyre. Megjithatë, emigrantët janë shumë të kujdesshëm në lidhje me përfshirjen në veprimtari të paligjshme gjatë udhëtimit për shkak të rrezikut për t’u kapur nga policia.

---

²⁰ Anton Travner, Prezantim me Power Point *Lufta kundër migracionit të paligjshëm - përvojat nga e kaluara*, nga 2012/12/04, versioni i shtypur dorëzuar autorit

²¹ Intervistë me z Sadulla Duraku, Kryetari i Komunës së Likovës

4. 3. Metoda e operimit dhe krimet e bëra

Kornizë ligjore

Tabela 3: Kornizë ligjore		
Ligji mbi të huajt	Ligji për të huajt është miratuar në vitin 2006 dhe ndryshuar më tej çdo vit që pasoi. ²² Edhe pse zbatimi i tij ka filluar me vonesa të caktuara, ky ligj radhit legjislacionin maqedonas mbi migracionin me legjislacioni i BE-së duke përfshirë standardet e BE-së për emigracionin e paligjshëm, trafikimin njerëzor, lëvizjen dhe qëndrimin e të huajve etj.	Kapitulli XI - Dispozitat penale për krimet dhe shkeljet: <ul style="list-style-type: none"> • Ndhimimi i hyrjes së paligjshme dhe kalimit (neni 148); • Ndhimimi i qëndrimit të paligjshëm (nenet 149, 150, 151, 152, 153, 154, 154-a)
Ligji mbi kontrollimin e kufirit	Ky ligj u miratua në vitin 2010, duke zëvendësuar Ligjin për mbikëqyrjen e kufirit shtetëror ²³ . Në përputhje me acquis të BE-së.	Kapitulli VIII – dispozitat për kundërvajtje (nenet 68, 69, 70 dhe 71)

Tabela 4: Veprat penale të lidhura me emigracionin e paligjshëm

Veprat penale	Baza juridike	Dënimi
Trafikimi i qenieve njerëzore	Kodi penal, neni 418-a	Min 4 vjet, në rastin e personit zyrtar - min 8 vjet
Kontrabandimi i emigrantëve	Kodi penal, neni 418-a	Min 4 vjet Në rastin e personit zyrtar - min 10 vjet
Organizimi i grupeve dhe nxitje në kryerjen e krimeve të trafikimit të qenieve njerëzore dhe kontrabandë e migrantëve	Kodi penal, neni 418-v	Min 8 vjet Duke u bërë pjesë e grupit ose duke ndihmuar atë - min 1 vit Dënimi mund të hiqet për personat e përfshirë në grupin që janë të gatshëm të dalin përpara dhe të denoncojnë grupin para se ai të kryejë veprë penale
Trafikimi i të miturve	Kodi penal, neni 418-d	Min 8 vjet
Kalimi i paligjshëm i kufirit shtetëror	Kodi penal, neni 402	I armatosur ose i dhunshëm - maks 1 vit ose gjobë Transportit i paligjshëm 6 muaj deri në 5 vjet Si pjesë e grupit të organizuar - 1-5 vjet

²² Ligji është ndryshuar në: 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 dhe 2013²³ Gazeta zyrtare, 71/2006, 66/2007 dhe 52/2009

Emigrantët zakonisht udhëtojnë në grupe dhe janë të lidhura me grupet kriminale (kontrabandistët) që lehtësojnë transportin e tyre.

“Ata janë duke bërë një rrugë të gjatë dhe të vështirë përpara për të cilën ata kanë qenë të përgatitur për vite. Ata shesin sendet e tyre në shtëpi apo marrin hua nga të afërmit e tyre, meqë migrimi i tyre është i kushtueshëm. Prandaj, ata duan të marrin rrezikun më të ulët për të zbuluar dhe për të parandaluar për të lëvizur në mënyrë që ata mbështeten në grupe të organizuara kriminale të cilat për të caktuar shumën “e garantuar” se kjo përpjekje do të paguhet jashtë.”²⁴

Sipas FRONTEX, që nga viti 2011, ka një trend në rritje të kontrabandës së emigrantëve, zbuluar në kufirin maqedonas-serb²⁵ kundrejt viteve të para kur emigrantët ishin të vetorganizuar, transmetim në hartat amatore, udhëzime dhe drejtime.

Sipas Raportuesit Kombëtar për trafikimin e qenieve njerëzore dhe trafikimit të migrantëve, transferimi i paligjshëm është i organizuar dhe transnacional, që përfshin grupe kriminale dhe autorë me prejardhje të ndryshme. Ndërsa në vitin 2011 grupet kriminale të përbërë nga qytetarët e Maqedonisë lidhur ndërkombëtarisht të grupeve kriminale nga Serbia dhe Greqia,²⁶ National Rapporteur vë në dukje se në vitin 2012 metoda e operimit ka evoluar - ka grupe kriminale nga Afganistani dhe Pakistani që banojnë në Greqi dhe Turqi, si organizatorët e udhëtimit të migrantëve. Ata rekrutojnë udhëheqësit në mesin e emigrantëve dhe trajnimi i tyre se si për të udhëtuar përgjatë rrugës transportit. Qytetarët e Maqedonisë janë të përfshirë në fazën e transportit e emigrantëve nga kufiri jugor drejt kufirit maqedonas-serb, përkatësisht fshatrat që shërbejnë si pika të ndalur (Llojanit dhe Vaksince).²⁷ Mjetet e transportit përfshijnë automjete të pasagjerëve dhe furgona, por edhe transportin publik të tilla si autobusë dhe trena të rregullt. Me t'u thënë kjo, migrimi i paligjshëm po bëhet gjithnjë e më i organizuar dhe serioz ku grupet kriminale bashkëpunojnë ngushtë, pavarësisht kombësive dhe etnive të tyre, ndërsa “kontrabandimi i emigrantëve” ka karakter transnacional. Prof. Tërpe Stojanovski, shef i Qendrës Rajonale MARRI, paralajmëron se gjatë planifikimit të rrugës së tyre, emigrantët konsultohen me kriminelë dhe të bëhen viktima të mundshme të trafikantëve të njeriut.²⁸ Për më tepër, kjo metodë e veprimit mund të paraqesë rreziqe serioze për jetën dhe shëndetin e migrantit.

Kontrabandimi i emigrantëve u klasifikuar të parë si një krim në Kodin Penal të Maqedonisë në vitin 2004. Ajo është pjesë e Kapitullit 34 të Kodit Penal të Maqedonisë - Krimet kundër

²⁴ Intervistë me Goce Xhukleskin, PhD, drejtues i Qendrës Kombëtare për Menaxhiin e Bordit

²⁵ Analiza vjetore rrezikut për Ballkanin Perëndimor për vitin 2013, Frontex

²⁶ Raporti vjetor i National Rapporteur për 2011, në dispozicion në: http://www.nacionalnakomisija.gov.mk/sites/default/files/prikachyvanja/annual_report_of_the_national_rapporteur_2011.pdf

²⁷ Raporti vjetor i National Rapporteur për 2012, në dispozicion në: http://www.nacionalnakomisija.gov.mk/sites/default/files/prikachyvanja/izvestaj_na_nacionalniot_izvestuvac_za_2012_godina.pdf

²⁸ Intervistë me prof. Tërpe Stojanovski, PhD, shef i Qendrës Rajonale MARRI

njerëzimit dhe të drejtës ndërkombëtare si neni 418-b²⁹ dhe kjo është në përputhje me Protokollin kundër kontrabandimit të migrantëve nga toka, deti apo ajri që plotëson Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër krimit të organizuar ndërkombëtar.³⁰ Sipas ligjit, kryerësi mund të jetë personi që në mënyrë të paligjshme transferon migrantë përtej kufirit shtetëror,³¹ një person që prodhon, prokuron ose posedon dokument të rrejshëm të udhëtimit për këtë qëllim ose një person që rekruton, transporton, blen, shet, strehon ose pranon migrantë. Në rastin kur shëndeti i emigrantit rrezikohet gjersa kryerjen e atij krimi, ka dënime më të ashpra me burgim prej së paku tetë vjet. Kjo mund të ndodhë shpesh, duke pasur parasysh faktin se emigrantët që janë kontrabanduar në automjete janë të fshehur në kamionë me madhësi të vogël. Ka edhe nen të veçantë (neni 418-v) për organizimin e grupeve dhe inkurajimin për kryerjen e krimeve të trafikimit të qenieve njerëzore dhe kontrabandimin e emigrantëve. Është e rëndësishme të përmendet se mjetet e transportit dhe instrumentet e përdorura në rast të kontrabandimit të emigrantëve (ose organizimi i një grupi për këtë qëllim) janë duke u konfiskuar.

Rasti i parë i kontrabandimit të migrantëve nga Afganistani u zbulua në vitin 2009 në pikën kufitare “Bogorodica” (në afërsi të qytetit të Gjevgjeliisë). Emigrantët u gjetën në një kamion të drejtuar nga një shofer maqedonas.³² Para kësaj, shumica e migrantëve të kontrabanduar ishte me origjinë kineze ose shqiptare dhe kishte Greqinë si destinacionin e fundit në shumicën e rasteve.

Tabela 5: Kontrabandimi i emigrantëve në Maqedoni

	2009	2010	2011	2012 ³³
Numri i rasteve - Kontrabandimi i emigrantëve	31	27	27	39
Numri i autorëve	53	58	44	70
Numri i emigrantëve të kontrabanduar	141	199	173	415
Grupe kriminale të organizuara të zbuluara	5	6	2	1

²⁹ Neni 418-a është i kushtuar për trafikimin e qenieve njerëzore.

³⁰ Protokollin kundër kontrabandimit të migrantëve nga toka, deti apo ajri, që plotëson Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër krimit të organizuar ndërkombëtar (Palermo, 2000) në dispozicion në: http://www.uncjin.org/Documents/Conventions/dcatoc/final_documents_2/convention_smug_eng.pdf

³¹ me përdorimin e dhunës ose kanosjes serioze, sulmon jetën apo trupin e një personi tjetër, apo e rrëmben, mashtron, për përfitim material, me keqpërdorim të pozitës ose abuzimit të cënueshmërisë së të tjerëve.

³² Raporti i Komisionit Kombëtar për luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore dhe migrimit ilegal për 2009

³³ Raporti vjetor për kontrabandimin e emigrantëve dhe trafikimin e qenieve njerëzore për vitin 2012, Ministria e Punëve të Brendshme e Maqedonisë

Tabela 5 tregon numrin e veprave penale të “kontrabandës së emigrantëve”, numri i shkelësve të përfshirë në kontrabandë, numri i emigrantëve të kontrabanduar dhe grupet e organizuara të zbuluara. Në përputhje me rritjen e numrit të emigrantëve të paligjshëm të zbuluar, numri i emigrantëve të kontrabanduar tregon të jetë në rritje, sidomos në vitin 2012. Numri i kryerësve të veprave penale është rritur gjithashtu. Ajo që është shqetësuese në lidhje me këtë tryezë është numri i grupeve të organizuara kriminale të zbuluara. Në vitin 2012 Ministria e Brendshme ka zbuluar vetëm një grup kriminal, ndërsa National Rapporteur vë në dukje se kontrabanda migrant po bëhet gjithnjë e më të organizuar dhe i lidhur me grupet kriminale transnacionale të organizuara. Organizata Ndërkombëtare për Migrim gjithashtu raporton numrin rritjen dhe shtrirjen e organizatave kriminale që lehtësojnë lëvizjen e migrantëve të parregullt.³⁴ Kjo shpie në përfundimin se MPB-ja duhet të bëjë përpjekje më të mëdha për të shtypur këto trende negative. Kapja e emigrantëve të paligjshëm nuk është e mjaftueshme, por më e rëndësishme për frenimin e emigracionit të paligjshëm është targetimi i anëtarëve të grupeve të organizuara kriminale të përfshira.

Kontrabandimi i emigrantëve nuk është vetëm krim i lidhur me emigracionin e paligjshëm. Kalimi i kufirit shtetëror në mënyrë të paligjshme është një vepër penale në vetvete.³⁵ Për më tepër, qëndrimi i paligjshëm në vend është një arsye për dëbim nga vendi, sipas nenit 101 të Ligjit për të Huajt. Megjithatë, në pothuajse të gjitha rastet, emigrantët nuk posedojnë asnjë dokument identifikimi. Në rastet kur identiteti i të huajit nuk mund të provohet ose të krijohet, i huaji gjendet në paraburgim në Qendrën e pranimit në bazë të një vendimi gjyqësor dhe qëndron atje deri sa të dhënat për identitetin e tij / saj të jenë dhënë.

Praktika ka treguar se kjo procedurë është shumë e gjatë dhe në shumë raste është pothuajse e pamundur për t’u përfunduar. Një nga arsyet që pengojnë identifikimin është se shumë nga vendet e origjinës së migrantëve nuk mbajnë të dhëna mbi qytetarët e tyre ose ata kanë filluar ta bëjnë këtë vetëm kohët e fundit ose në disa raste kanë të dhëna vetëm për qytetarët që kanë një të kaluar kriminale.³⁶ Edhe më shumë, shpesh emigrantët japin informacion të rremë, gjë që komplikon procedurën edhe më shumë. Në bazë të Ligjit për të Huajt (neni 141), kur ka një procedurë për dëbimin e një personi të caktuar nga vendi, ai / ajo duhet të pajiset me një shpjegim në gjuhën të cilën ai / ajo e kupton. Kjo është një tjetër sfidë për autoritetet maqedonase. Gjetja e një përkthyesi në persishte, pashto ose urdu nuk është detyrë e lehtë. Shpesh, autoritetet mbështeten në përkthimin e siguruar nga një emigrant qe flet anglisht strehuar në Qendrën Pritëse. Siç thekson IOM, kjo qasje ngre probleme në lidhje me cilësinë e interpretimit dhe konfidencialitetit të procedurës.³⁷ Për më tepër, emigranti që flet rrjedhshëm

³⁴ *Studimi i fizibilitetit për migracionin e parregullt në Ballkanin Perëndimor*, Organizata Ndërkombëtare për Migrim

³⁵ Kodi Penal i Maqedonisë, Teksti jozryrtar i konsoliduar i publikuar nga Ministria e Drejtësisë, neni 402

³⁶ Intervistë me Jovanço Asprovski

³⁷ *Studimi i fizibilitetit për migracionin e parregullt në Ballkanin Perëndimor*, Organizata Ndërkombëtare për Migrim

anglisht ka më shumë gjasa të jetë i lidhur me kontrabandistët dhe grupin e organizuar kriminal - thotë Ivona Zakovska-Todorovska nga IOM.³⁸

Ligji për të Huajt parashikon se duke ndihmuar hyrjen e paligjshme, kalimin ose qëndrimin për qëllim të përfitimeve të paligjshme do të dënohet me minimumi tre vjet burgim. Një mënyrë për të ndihmuar hyrjen e paligjshme do të mund të marrë me qira strehim e cila nuk është e pazakontë në zonat pranë kufijve. Intervistat e kryera në fshatrat e Llojanit dhe Likovës tregojnë se zakonisht ato që janë marrë me qera strehim për emigrantët nuk janë të vetëdijshëm për faktin se ata kryejnë vepër penale.

Në rastin kur i huaji është viktimë e trafikimit me qenie njerëzore (kur ka baza për dyshim të ketë qenë viktimë), ka një periudhë dymujore e vendimmarrjes në të cilin të huajit i sigurohet mbrojtje dhe ndihmë në procesin e rimëkëmbjes. Në këtë periudhë, ai / ajo mund të vendosë ose të bashkëpunojë me autoritetet në zbulimin e krimeve dhe autorët ose për t'u kthyer në vendin e tij, qytetar ose banor i ligjshëm i të cilit është.³⁹ Gjatë kësaj periudhe, viktimat nuk mund të dëbohet nga vendi. Kur i huaji vendos për të bashkëpunuar për zbulimin e krimeve, ka bazë për lëshimin e një leje qëndrimi të përkohshëm.

Duhet gjithashtu të përmendet se një tjetër mënyrë për të hyrë në vend në mënyrë të paligjshme është duke përdorur dokumente të falsifikuara. Përfaqësuesi i MPB i intervistuar për qëllimet e këtij dokumenti thotë se kjo metodë është përdorur vetëm në baza ad hoc për shkak se sistemet biometrike lehtë mund të zbulojnë dokumente të falsifikuara.⁴⁰ Megjithatë, FRONTEx raporton rritje të falsifikimit të studentit ose vizave të punës nga qytetarët e vendeve të Afrikës⁴¹ në mënyrë që autoritetet e Maqedonisë duhet të jenë më të vetëdijshëm për këtë fakt.

5. Azilkërkuesit

E drejta për azil është një e drejtë themelore e njeriut, e garantuar me Deklaratën Universale të të Drejtave të Njeriut të Kombeve të Bashkuara.⁴² Të drejtat e refugjatëve janë të garantuara me Konventën e OKB-së në lidhje me statusin e refugjatëve nga 1951. Në bazë të Ligjit për azil dhe mbrojtje të përkohshme, e cila është përafuar me këtë Konventë, e drejta për azil mund të sigurohet për dy kategori - refugjatëve të njohur dhe një personi nën mbrojtje subsidiare. Që dikush të njihet si refugjati është e nevojshme që ky person ka një frikë të bazuar se ai / ajo do të persekutohet për shkak të racës, besimit, kombësisë, përkatësisë në ndonjë grup shoqëror apo përkatësisë politike. Sa i përket mbrojtjes plotësuese, duhet të ketë dëshmi të forta se personi do të përballet me një rrezik real të lëndimeve të rënda të tilla si dënimit me vdekje, torturës dhe

³⁸ Intervistë e bërë më 09.07.2013

³⁹ Ligji për të Huajt, Neni 81

⁴⁰ Intervistë me Jovanço Asprovski

⁴¹ Analiza vjetore e rrezikut për Ballkanin Perëndimor për vitin 2013, Frontex

⁴² Neni 14.1 thotë: secili ka të drejtë të kërkojë dhe gëzojë në vende të tjera azil nga ndjekja penale

trajtimit çnjerëzor degradues ose kërcënime serioze për jetën. Ky ligj është në përputhje edhe me “*acquis communautaire*” (Direktiva 2004/83/EC e Këshillit Evropian⁴³).

Institucioni përgjegjës për zbatimin e këtij ligji është Ministria e Punëve të Brendshme me Njësinë e saj për Migracionin dhe azilin, ndërsa Ministria e Punës dhe Politikës Sociale është përgjegjëse për pritjen e azilkërkuesve dhe kujdesin social.

Ligji thotë se aplikimi për azil duhet të dorëzohet në pikën e kalimit kufitar apo në stacionin më të afërt policor.⁴⁴ Megjithatë, ekziston një dispozitë që thotë se një person që hynë në vend ose ka të parregulluar qëndrimi (që është e dënueshme sipas Ligjit për të Huajt) nuk do të ndëshkohet nëse ai / ajo aplikon për azil. Këto dispozita mund të shihen si mundësi për shmangien për t’u ndaluar në Qendrën e pranimit, në rast se migranti është kapur nga policia. Për më tepër, Ligji për të Huajt në mënyrë të qartë thekson se një të huaji nuk mund t’i mohohet hyrje në Maqedoni, nëse ai / ajo ka një qëllim të kërkojë azil në Maqedoni.⁴⁵ Ajo mund të të konkludohet lehtë se a ekziston rrezik që këto dispozita të keqpërdoren.

Për të parandaluar keqpërdorimet e tilla, krijuesit e politikave paraqitën të ashtuquajturën procedurë të përsheptuar të zbatueshme në rastet kur ka aplikime të dukshme të pabazuar. Ndër shkaqet e tjera për procedurë të përsheptuar, kjo procedurë zbatohet në rastet kur ka të dhëna se kërkesa është dorëzuar me qëllim për të shmangur vendimin për përjashtimin nga Republika dhe se kërkuesi tashmë kishte mundësi për të aplikuar për azil më përpara.⁴⁶ Procedura e përsheptuar do të thotë shkurtimi i kohës për marrjen e vendimit nga ana e MPB-së dhe kjo duhet të bëhet brenda 15 ditëve (me periudhën e anesës 3 ditë)⁴⁷ nga dita e aplikimit. Gjithsesi, migranti është i vendosur në Qendrën për azilkërkuesit që nuk është një qendër paraburgimi, por një qendër e tipit të hapur që nuk e rregullon në mënyrë strikte lëvizjen e përfituesve të saj. Ndërkohë, ata janë të pajisur me kujdesin mjekësor dhe social, u jepet një vend për të fjetur dhe ushqim. Në shumicën e rasteve azilkërkuesit nuk presin për vendimin e MPB-së, por lënë Qendrën për Azilkërkues dhe kurrë nuk kthehen, duke u përpjekur të largohen nga vendi në mënyrë të paligjshme. Kur aplikimi për azil mohohet, personi duhet vullnetarisht ta lëshojë vendin ose të dëbohet në bazë të Ligjit për të Huajt.

Siç mund të shihet në tabelën 6 një rritje të emigracionit të paligjshëm në rajon shkon baras me rritjen e numrit të azilkërkuesve. Tabela 6 tregon se numri i njerëzve që kërkojnë azil në Maqedoni në mënyrë dramatike rritet nga viti në vit dhe arriti kulmin në vitin 2011 me 811

⁴³ Direktiva e Këshillit 2004/83/EC mbi standardet minimale për kualifikimin dhe statusin e shtetasve të vendeve të treta apo të personave pa shtetësi si refugjatë apo si persona të cilët përndryshe kanë nevojë për mbrojtje ndërkombëtare dhe përmbajtja e mbrojtjes së dhënë, në dispozicion në: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:304:0012:0023:EN:PDF>

⁴⁴ Ligji për azil dhe mbrojtje të përkohshme – version i konsoliduar, *Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë* nr. 19/09, Neni 16

⁴⁵ Ibid. neni 25

⁴⁶ Ibid. neni 35

⁴⁷ Procedura normale është 2 muaj me periudhën e ankesës 30 ditë.

azilkërkues. Ky numër është për shkak të situatës në Afganistan duke rezultuar në 474 azil afganë në Maqedoni. Meqë situata në Afganistan është duke u qetësuar, numri i azilkërkuesve në vitin 2012 ka rënë, por në gjysmën e parë të vitit 2013 sërish ka vërejtur një numër të rritur të kërkesave për azil: 651 deri më 15 korrik 2013, ndërkohë që ka patur 630 aplikacione gjatë tërë vitit 2012. Këtë herë, rritja e numrit të azilkërkuesve ndodh për shkak të luftës civile në Siri. Gjegjesisht, 156 shtetas të Sirisë i kishte kërkuar azil në Maqedoni në gjysmën e parë të vitit 2013 (5 në 2012). Grupet e tjera të mëdha që kërkuar azil në vendin tonë në gjysmën e parë të vitit 2013 janë shtetas të Pakistanit 56 (172 në 2012), Algjerisë 84 (18 në vitin 2012), Marokut 43 (37 në vitin 2012), Somalisë 49 (87) dhe Palestinës 20 (12), por ka edhe njerëz nga: Bangladeshi, Mali, Mauritania, Bregun e Fildishtë, Eritrea, Nigeria, Senegali, Tunizia, Gambia, Gana etj. Shumica e azilkërkuesve janë burra (më shumë se 80% në vitin 2012 dhe 2013), por ka edhe gra dhe fëmijë, duke përfshirë edhe familje të tëra. Megjithatë, Republika e Maqedonisë zakonisht nuk e gjen të bazuar pretendimet e tyre dhe ky konkluzion mbështetet nga fakti se vetëm një person që vjen nga një vend të Azisë ose të Afrikës i është dhënë azil për një kërkesë të paraqitur në vitin 2009.⁴⁸ Nuk është e qartë pse shkalla e aplikimeve të miratuara për azil është e ulët, sidomos duke marrë parasysh kushtet e sigurisë në disa nga vendet e origjinës së migrantëve.

Përfaqësuesit e intervistuar të Shoqatës Maqedonase të Juristëve të Rinj, një OJQ që është duke siguruar ndihmë ligjore falas për azilkërkuesit, kanë ngritur shqetësimet e tyre lidhur me rastet kur aplikuesi është i mitur. Ligji përcakton se të miturit duhet të sigurohet një kujdestar që do të përfaqësojë atë gjatë procedurës. Megjithatë, përvoja e kësaj shoqate ka treguar se shumë herë procedura për emërtimin e një kujdestari zgjat për një kohë të gjatë. Përveç kësaj, shumë herë ka mungesë të komunikimit midis aplikantit, kujdestari i tij / saj, Ministria e Punës dhe Politikës Sociale dhe Ministria e Brendshme. Për shembull, ka pasur raste kur i mituri nuk ishte në dijeni se ka caktuar një kujdestar për të mbrojtur të drejtat dhe interesat e tij / saj. E gjithë kjo mund të rezultojë me vendime që nuk janë në interesin më të mirë të të miturit.⁴⁹

Tabela 6: Azilkërkuesit në Maqedoni⁵⁰

Viti	Burra	Gra	Fëmijë	Të mitur	Gjithsej
2008	26	5	12	1	44
2009	70	3	6	12	96
2010	126	6	11	28	171
2011	639	57	82	33	811
2012	528	30	40	32	630
2013 (deri më 15.07.2013)	570	29	6	46	651

⁴⁸ Intervistë me Irena Zdravkova, Shoqata e Avokatëve e rinj të Maqedonisë

⁴⁹ *Ibid.*

⁵⁰ Burimi: Qendra Pritëse për Azilkërkues

Qendra Pritëse për Azilkërkues është ndërtuar me mbështetje nga Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim dhe u bë operative në vitin 2006, ndërsa kërkuesit e parë për azil janë të vendosur në vitin 2008. Qendra ka një kapacitet për të akomoduar 150 persona në të njëjtën kohë dhe ky numër nuk është tejkaluar kurrë (duke pasur 147 migrantë në të njëjtën kohë më së shumti). Në rastin e valëve të mëdha të azilkërkuesve në të ardhmen, objektet e Qendrës Pritëse mund të përshtatet dhe të ristrukturohen për të përmbushur këto nevoja.⁵¹

6. Pranimi i sërishëm dhe kthyerja

Mekanizma të rëndësishëm për menaxhimin e migracionit janë marrëveshjet e ripranimit dhe zbatimin e tyre. Hulumtimi mbi Migracionin i MARRI-t (Nisma Rajonale për Migrim, Azil dhe Refugjatë) për 2012 thekson se pyetjet e ripranimit janë ndër ato që ndjellin interesimin më të madh ndërmjet vendeve të Ballkanit Perëndimor, e cila tregon se është një nga fushat prioritare të politikave të menaxhimit të migracionit.⁵²

Autoriteti kompetent për lëshimin e vendimeve për dëbimeve është Ministria e Brendshme. Në rastin kur është vendosur që një i huaj nuk ka të drejtë për të qëndruar në Maqedoni, të huajt i jepet një afat përfundimtar për largimin nga territori vullnetarisht dhe pas kalimit të këtij afati, ai / ajo do të deportohet. Megjithatë, ky dëbim është dëshmuar të jetë problematik. Në rast të deportimit, procedura parashikon dorëzimin e të huajt për përfaqësuesit e vendit shtetas i të cilit është ose në vendin nga i cili ai / ajo kishte ardhur.⁵³

Autoritetet maqedonase janë të kënaqur me zbatimin e marrëveshjeve të ripranimit, sidomos me vendet fqinje. Në rastin kur shtetas të vendeve fqinje janë ripranuar, dorëzimet zakonisht ndodhin në pikat e kalimit kufitar dhe në procedurë urgjente e cila e rrit efikasitetin dhe ul kostot financiare.⁵⁴

Megjithatë, problemet lindin kur qytetarët e vendeve të tjera duhet të pranohen. Për shkak se nuk ka marrëveshje ripranimi me vendet e origjinës së migrantëve (të vendeve afrikane dhe aziatike), personat janë subjekt i ripranimit me vendet nga të cilat ata hynë në Maqedoni. Si shumica e tyre janë të ardhur nga Greqia, kjo do të thotë se ata duhet të kthehen atje. Megjithatë, autoritetet kompetente janë duke u përballur me pengesa në këtë drejtim. Gjegjesisht, Maqedonia ka nënshkruar Marrëveshjen e Ripranimit me Bashkimin Evropian e cila është një bazë ligjore për ripranim dhe kthim. Megjithatë, një protokoll për zbatimin e saj me Greqinë mungon.⁵⁵ Në këtë

⁵¹ Intervistë me Dejan Ivkovski, Shef i Azilit, Migracionit dhe Ndhmë Humanitare në kuadër të Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale

⁵² Hulumtimi i MARRI-t për vitin 2012

⁵³ Ligji për të Huajt, Neni 106

⁵⁴ Hulumtimi i MARRI-t për vitin 2012

⁵⁵ Protokollet janë nënshkruar individualisht me secilin vend dhe të njëjtët rregullojnë procedurën për ripranim.

rast, procedura është shumë e komplikuar si ajo shkon përmes rrjeteve diplomatike. Ka pasur dy iniciativa nga ana e Maqedonisë për të nënshkruar një protokoll, por autoritetet greke nuk kanë reaguar.⁵⁶ Shpesh nuk ka dëshmi që tregon se nga cili vend migrantët në të vërtetë kanë ardhur. Në këtë rast, autoritetet maqedonase kontaktojnë INTERPOL-in.

Problemet lindin kur Serbia ripranon migrantë jomaqedonas në Maqedoni. Edhe pse të dy vendet kanë një marrëveshje ripranimi dhe kjo është zbatuar mirë, kjo nuk jep zgjidhje afatgjate dhe të qëndrueshme. Dorëzimin e emigrantëve nga një vend në tjetrin nuk i pengon përpjekjet në të ardhmen për kalime të paligjshme të kufirit. Për më tepër, kjo situatë nuk është gjithashtu e mirë nga perspektiva e emigrantëve, sepse ajo ngre pyetje serioze për statusin e personave, veçanërisht në respektimin e të drejtave të tyre sociale.

Përveç kësaj, shumica e migrantëve që duhet të deportohen nuk posedojnë dokumente të udhëtimit në mënyrë që ata janë të ndaluar përkohësisht në Qendrën e pranimit, deri në vendin shtetas të të cilit ata janë lëshon një dokument udhëtimi. Përveç të qenët një kohë të gjatë, kjo procedurë mund të përfundojë pa sukses. Në një rast të tillë, ligji lejon një dokument udhëtimi të lëshuar nga Republika e Maqedonisë.

Organizata Ndërkombëtare për Migrim ofron ndihmë për kthim vullnetar. Gjegjësisht, në qoftë se një migrant dëshiron të kthehet vullnetarisht në vendin e tij / të saj të origjinës, IOM-i është duke siguruar shërbime të tilla, si mbulimin e shpenzimeve të udhëtimit.

7. Bashkëpunimi rajonal

Migrimi ilegal nuk është problem i vetëm në një vend. Të gjitha vendet vendosur në Ballkanin Perëndimor po përballen me të njëjtën sfidë dhe, pa dyshim, një qasje rajonale është e nevojshme për të zgjidhur çështjen. Edhe më shumë, vetë BE-ja ka një interes për të parandaluar emigracionin e paligjshëm nëpër Ballkanin Perëndimor, sepse në fund të fundit, shtetet anëtare të BE janë ato që kanë të bartë barrën si destinacione të fundit të emigrantëve. Maqedonia është e përfshirë në të gjitha nismat rajonale për bashkëpunim dhe ka nënshkruar marrëveshjet përkatëse dypalëshe dhe shumëpalëshe.

Maqedonia ka nënshkruar Konventën për Bashkëpunim Policor në Europën Jug-Lindore⁵⁷ e cila përpunon të gjitha format e bashkëpunimit rajonal dhe shërben si një ombrellë për nënshkrimin e dokumenteve dypalëshe, të tilla si marrëveshjet e protokollit për patrullimin e përbashkët të kufirit me Serbinë,⁵⁸ Shqipërinë,⁵⁹ Kosovën⁶⁰ dhe Bullgarinë⁶¹; protokollat dhe marrëveshjet për

⁵⁶ Intervistë me Jovanço Asprovski

⁵⁷ Nënshkruar 05.05.2006 në Vjenë, ratifikuar 01.06.2007, Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë nr 74 nga 14.06.2007

⁵⁸ Nënshkruar më 28.02.2011

⁵⁹ Nënshkruar më 22.02.2008

qendrat e përbashkëta të kontaktit (me Serbinë⁶², Kosovën⁶³, Bullgarinë⁶⁴ dhe Shqipërinë⁶⁵). Të intervistuarit nga MPB-ja maqedonase janë shumë të kënaqur me bashkëpunimin që kanë me vendet fqinje, me përjashtim të Greqisë. Megjithatë, edhe pse ka nënshkruar marrëveshje me Serbinë për qendrat e përbashkëta të kontaktit dhe patrullave të përziera, ata nuk janë ende funksionale. Përveç kësaj, Komisioni Evropian thekson se patrullat e monitorimit përgjatë kufirit me Kosovën duhet të zgjidhin problemin e trafikut të paligjshëm të mallrave dhe emigracionit të paligjshëm.⁶⁶ Këto mekanizma janë shumë të rëndësishme në dritën e faktit se kufirit maqedonas-serb është një nën presion të madh nga ana e emigrantëve.

Maqedonia është edhe nënshkrues i Memorandumit të Mirëkuptimit për krijimin e një sistemi për shkëmbimin e informacionit statistikor në fushën e migracionit të paligjshëm dhe pjesëmarrjen në sistemin rajonal për paralajmërimin e hershëm që nga viti 2008.⁶⁷ Megjithatë, edhe pse ekziston baza ligjore, shkëmbimi i informacionit nuk është ende në nivel të kënaqshëm. Kjo vihet re në studimin paraprak të dhënë nga Organizata Ndërkombëtare për Migrim, e cila nxjerr në pah se pjesa e pamjaftueshme dhe shkëmbimi i informacionit midis vendeve në rajon “pengon aftësinë e organeve kompetente për të menaxhuar fluksin e migracionit të parregullt rrjedh në një mënyrë sistematike.”⁶⁸

Një iniciativë tjetër e rëndësishme është Iniciativa Rajonale e Migracionit, Azilit dhe Refugjatët (MARRI).⁶⁹ MARRI ka një qendër rajonale (QR) të vendosur në Shkup dhe roli i saj është që të promovojë bashkëpunim më të ngushtë rajonal dhe një qasje koherente në fushat përkatëse. Megjithatë, MARRI (QR) nuk ka kapacitet ekzekutiv, por vetëm siguron një platformë për shkëmbimin e informacionit, analizën e politikave, identifikimin e boshllëqeve dhe duke ofruar sugjerime.

Sfidat e identifikuar në punën e MARRI-t⁷⁰ mund të konsiderohet si përfaqësues i sfidave që vendet duhet të bashkëpunojnë me njëri-tjetrin - prioritetet e ndryshme në të njëjtën kohë, barrierat gjuhësore, punë të gjerë administrative dhe byrokratike, mungesa e kapaciteteve për të përgatitur përgjigje të plota në kohën e duhur etj.

⁶⁰ Nënshkruar më 01.04.2011

⁶¹ Marrëveshja e nënshkruar më 21.02.2011

⁶² Nënshkruar më 28.02.2011

⁶³ Nënshkruar më 03.10.2011

⁶⁴ Nënshkruar më 21.02.2011

⁶⁵ Në procedurë (që nga shtatori 2013)

⁶⁶ Raporti i Progresit i Komisionit Evropian për Maqedoninë për vitin 2012

⁶⁷ Memorandumi është nënshkruar në kuadër të projektit "Zhvillimi i sistemeve për komunikimin dhe shkëmbimin e informacionit në fushën e migracionit të paligjshëm në rajonin e Ballkanit Perëndimor", si pjesë e Programit AENEAS 2005. Nënshkruesit: Maqedonia, Serbia, Shqipëria, Bosnja dhe Hercegovina, Mali i Zi dhe Kroacia).

⁶⁸ *Studimi i fizibilitetit për migrim ilegal në Ballkanin Perëndimor*, Organizata Ndërkombëtare për Migrim

⁶⁹ MARRI është themeluar në vitin 2003 në kuadrin e Paktit të Stabilitetit për Evropën Juglindore duke shkrirë Iniciativën Rajonale për Kthim (RRI) dhe Iniciativës për Migracion dhe Azil (MAI). Vendet pjesëmarrëse: Shqipëria, Bosnja dhe Hercegovina, Kroacia, Maqedonia, Mali i Zi dhe Serbia.

⁷⁰ Intervistë me prof. Tërpe Stojanovski, PhD

8. Konkluzione

Qëllimi i këtij punimi ishte që të paraqiten faktorët relevantë që mundësojnë emigracionin e paligjshëm nëpër territorin e Maqedonisë, si dhe për të shqyrtuar politikat dhe praktikat e bëra nga autoritetet kombëtare për t'u marrë me këtë çështje.

Statistikat tregojnë se emigrimi i paligjshëm në disa vitet e fundit nuk ka ndryshuar dhe ka një trend të rritjes së emigrantëve të paligjshëm që vijnë nga vendet e Afrikës Perëndimore dhe Veriore, Azisë Jugo - Qendrore dhe Perëndimore dhe vendet e Lindjes së Mesme. Shumica e emigrantëve janë shtetas të Afganistanit, por ka edhe njerëz nga Siria, Pakistani, Somalia, Bangladeshi, Tunizi etj. Arsyet për këtë gjendje janë faktorë të ndryshëm social dhe ekonomik, kryesisht varfëria dhe paqëndrueshmëria politike dhe e sigurisë. Megjithatë, ata nuk kanë për qëllim Maqedonia të jetë destinacioni i tyre përfundimtar, por një vend i përkohshëm qëndrimi si pjesë e rrugës ballkanike. Pas kalimit të kufirit turko-grek, emigrantët ndahen dhe përpiqen të dalin nga Greqia përmes komunikacionit tokësor, ajror apo detor. Ata që vendosin të dalin nga Greqia përmes komunikacionit tokësor, kalojnë nëpër rrugën tradicionale të Ballkanit. Ata hyjnë në Maqedoni, vazhdojnë në Serbi dhe kanë për qëllim të arrijnë Hungarinë, ku ata hyjnë në zonën Shengen. Hulumtimi tregoi se autoritetet maqedonase duhet të bëjnë përpjekje më të mëdha në zbulimin e emigrantëve të paligjshëm, sepse numri i tyre është shumë më i madh se sa numri që figuron në statistikat zyrtare. Zyrtarët dhe ekspertët e intervistuar pajtohen se numri i emigrantëve të paligjshëm pritet të rritet në vitet që vijnë.

Emigrimi i paligjshëm është zakonisht i lidhur me krimin e organizuar (kontrabandën dhe trafikimin njerëzor) dhe për këtë arsye meriton vëmendje të veçantë. Edhe pse autoritetet pranojnë se kjo është një formë e krimit të organizuar, ka një shkallë shqetësuese të zbulimeve të grupeve të organizuara kriminale të përfshira në emigracionin e paligjshëm - vetëm një ose dy në vit.

Korniza ligjore për trajtimin e migracionit të paligjshëm është në përputhje me legjislacionin evropian dhe me standardet relevante ndërkombëtare. Problemet lindin në zbatimin e legjislacionit, si për shembull: vështirësi për të përcaktuar identitetin e emigrantëve, probleme lidhur me zbatimin e marrëveshjeve të ripranimit për shkak të faktorëve objektiv (bashkëpunim nga vendi i kthimit, burime financiare, etj.) dhe faktorëve subjektiv (mungesa e motivimit). Përveç kësaj, ekziston rrezik i lartë i shpërdorimit të së drejtës për të kërkuar azil. Shumë emigrantë do të kërkonin të aplikojnë për azil vetëm për të shmangur ndalimin në Qendrën Pranuese për të Huajt dhe të arrijnë të vendosen në Qendrën Pranuese për Azilkërkues, e cila është një qendër e hapur – të cilën personat e strehuar lehtë mund ta braktisin. Në praktikë, shumica e azilkërkuesve janë duke ikur nga Qendra Pranuese për Azilkërkues drejt destinacioneve të panjohura, pa pritur një vendim për pranimin ose refuzimin e kërkesës së tyre. Mungesa e dokumentacionit për identifikimin e emigrantëve dhe mungesa e aktiviteteve të koordinuara midis vendeve sjell rrezik që e njëjta situatë të përsëritet në një vend tjetër, nëpër të cilin ata janë duke kaluar gjatë rrugës së tyre deri tek caku i tyre përfundimtar. Në anën tjetër,

autoritetet maqedonase zakonisht besojnë se kërkesat e azilkërkuesve janë të pabaza, gjë që ngjall shqetësime në lidhje me procedurat e kryera dhe arsyet e mundshme për shkallën aq të ulët të ofrimit të azilit.

Emigrimi ilegal është një fenomen kompleks dhe kërkon një qasje rajonale. Maqedonia është e përfshirë në të gjitha iniciativat rajonale që kanë të bëjnë me këtë çështje, por ka shumë gjëra që duhen bërë përveç kësaj. Vendet e Ballkanit perëndimor kanë nevojë për mbështetje nga bashkësia ndërkombëtare, sidomos nga Bashkimi Evropian, për të forcuar kapacitetet e tyre për parandalim, zbulim ose zgjidhje të emigracioneve të paligjshme. Duke pasur parasysh se Ballkani Perëndimor nuk është caku, por një zonë transit, autoritetet kompetente ndoshta nuk e kanë të njëjtin nivel të motivimit për të zbuluar emigrantët e paligjshëm, pasi që ajo është e kushtueshme dhe nganjëherë ata thjesht preferojnë të qëndrojnë “të verbër”. Është në interes të vendeve anëtare të BE për të siguruar mbështetje për vendet e Ballkanit perëndimor dhe për të parandaluar përpjekjet e emigrantëve për të arritur deri tek vendet e pasura anëtare të BE.

Rekomandime:

- Emigrimi ilegal duhet të trajtohet në nivel rajonal, jo vetëm kombëtar. Bashkëpunimi me vendet fqinje duhet të rritet, veçanërisht përsa i përket shkëmbimit të informacioneve dhe zbulimit dhe hetimit të grupeve të organizuara kriminale;
- Ministria e punëve të brendshme duhet të sigurojë trajnim dhe mbështetje për disa persona që do të jenë në komunikim dhe bashkëpunim me ministrinë e vendeve të tjera të Ballkanit Perëndimor. Personat duhet të flasin rrjedhshëm gjuhën angleze dhe të kenë njohuri rreth ndryshimeve në lidhje me kompetencat dhe procedurat që ekzistojnë nëpër institucionet e ndryshme të vendeve të ndryshme;
- Duhet të nënshkruhet protokollin për zbatimin e marrëveshjes së ripranimit me Greqinë;
- Kapacitetet për zbulimin dhe hetimin e grupeve të organizuara kriminale që merren me emigracionin e paligjshëm duhen të përmirësohen;
- Pasi që kufiri grek është zbuluar si një pikë hyrje dhe kufiri i Serbisë si një pikë dalje për emigrantët, këtyre vijave kufitare u duhet mbikëqyrje e intensifikuar, meqenëse paraqesin rrezik të lartë. Gjithashtu, policia kufitare duhet të sigurohet me trajnim dhe pajisje;
- Autoritetet kombëtare duhet të mendojnë për masat e mundshme parandaluese kundër keqpërdorimit të sistemit të azilit;
- Autoritetet kombëtare duhet t'i qasen çdo kërkesë për azil pa paragjykime dhe të marrin parasysh të gjithë faktorët relevantë përpara se të vendosin të refuzojnë apo të pranonjë kërkesën;
- Duhet të zhvillohet një bazë të dhënash për azilkërkuesit përfshirë informacionet dhe shenjat e gishtave të tyre, duke siguruar qasje për autoritetet e të gjitha vendeve të Ballkanit Perëndimor. Këto të dhëna duhet të parandalojnë azilkërkuesit e rremë që të kërkojnë azil në vende të ndryshme. Shenjat e gishtave janë të rëndësishme sepse shumë emigrantë kanë tendencë të japin informacione të rremë për identitetin e tyre;
- Ekziston nevoja për një qasje rajonale sa i përket përkthimit dhe interpretimit të problemeve;
- Ndërgjegjësimi duhet të ngritet mes qytetarëve në zonat e rrezikshme (sidomos në afërsi të pikës së kalimit Tabanovc) që ndihma në lidhje me qëndrimin e paligjshëm, duke ofruar strehim ose diçka të ngjajshme është vepër penale. Përveç kësaj, ekziston nevoja për të edukuar vozitësit e taksive dhe autobusëve për pasojat e vozitjes së emigrantëve të paligjshëm.

Bibliografia:

Burime ligjore:

Ligji për të huajt, *Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë*, nr. 35/06

Ligji për të huajt është ndryshuar:

Ligji për ndryshimin e Ligjit për të huajt, G.Z. nr. 66/07, 117/08, 92/09, 156/10, 158/11, 84/12, 13/13

Ligji për azil dhe mbrojtje të përkohshme, *Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë*, nr. 49/03

Ligji për azil dhe mbrojtje të përkohshme është ndryshuar:

Ligji për ndryshimin e Ligjit për azil dhe mbrojtje të përkohshme, G.Z. nr. 66/07, 142/08, 146/09 dhe 166/12

Ligji për kontrollim kufitar, *Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë*, nr. 171/10

Kodi Penal i Maqedonisë, Tekst jozyrtar i konsoliduar i publikuar nga Ministria e Drejtësisë

Protokolli kundër kontrabandimit të emigrantëve përmes tokës, detit apo ajrit, që plotëson Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër krimit të organizuar ndërkombëtar (Palermo, 2000) në dispozicion në:

http://www.uncjin.org/Documents/Conventions/dcatoc/final_documents_2/convention_smug_eng.pdf

Direktiva e Këshillit 2004/83/ KE me standardet minimale për kualifikimin dhe statusin e shtetasve të vendeve të treta apo të personave pa shtetësi si refugjatë apo si persona të cilët përndryshe kanë nevojë për mbrojtje ndërkombëtare dhe përmbajtja e mbrojtjes së dhënë, në dispozicion në:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:304:0012:0023:EN:PDF>

Studime dhe publikime të tjera:

Dënimi dhe Rregullorja Ligjore dhe Analiza e Rasteve të Trafikimit të Qenieve Njerëzore dhe të Emigrantëve nga Maqedonia, Serbia, Shqipëria, Mali i Zi, dhe Bosnje-Hercegovina, Organizata Ndërkombëtare për Emigrim ONE, 2007

Studimi i Fizibilitetit për Emigrimet e Parregullta në Ballkanin Perëndimor, Përmbledhje ekzekutive, Organizata Ndërkombëtare për Emigracionin 2013

Përcaktimi i Rrugëve me Rrezik të Lartë lidhur me Emigrimin Ilegal në vendet e Ballkanit Perëndimor, Europol dhe Frontex

Punimi Emigrimi MARRI 2012, Qendra Rajonale MARRI

Profili Emigrimi i Maqedonisë për vitin 2010, Qeveria e Republikës së Maqedonisë

Raportet:

Raporti vjetor për kontrabandimin e emigrantëve dhe trafikimin e qenieve njerëzore për vitin 2012, Ministria e Punëve të Brendshme e Maqedonisë

Raporti vjetor për kontrabandimin e emigrantëve dhe trafikimin e qenieve njerëzore për vitin 2011, Ministria e Punëve të Brendshme

Media:

UNHCR Botim: Dy milionë sirianë janë refugjatë, 03.09.2013

Nova Makedonija: Greqia nuk do të bashkëpunojnë në parandalimin e migracionit të paligjshëm
<http://www.novamakedonija.com.mk/DetailNewsInstant.asp?vestInstant=21538>

Intervista:

1. Goce Xhukleski, Kryetar i Qendrës Kombëtare Koordinuese për Menaxhim të Kufijve, zhvilluar më 18.06.2013;
2. Trpe Stojanovski, Kryetar i Qendrës Rajonale MARRI - Shkup, zhvilluar më 20.06.2013;
3. Lidija Velkovska, këshilltar në Ministrinë e Punëve të Brendshme, Sektori për Çështjet e Kufirit dhe Emigracionin, zhvilluar më 04.07.2013;
4. Ivona Zakovska - Organizata Ndërkombëtare për Emigracion, zyra në Shkup, zhvilluar më 09.07.2013;
5. Dejan Ivkovski, Kryetar i Azilit, Emigracionit dhe Ndihmës Humanitare në kuadër të Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale, zhvilluar më 16.07.2013;
6. Sadulla Duraku - Kryetar i komunës së Likovës, zhvilluar më 25.07.2013;
7. Selam Mehmeti - Kryetar i bashkësisë së Llojan-it, zhvilluar më 25.07.2013;
8. Irena Zdravkova - Shoqata e Avokatëve të Rinj Maqedonas, zhvilluar më 26.07.2013;
9. Jovanço Asprovski, anëtar i Komisionit Kombëtar për Luftën kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore dhe Emigrimit Ilegal dhe këshilltar i lartë për emigracion të paligjshëm dhe krimin ndërkufitar në kuadër të Ministrisë së Punëve të Brendshme, zhvilluar më 15.08.2013.

POLICY REPORT

Analiza e politikave dhe praktikave kombëtare që kanë të bëjnë me migracionin e paligjshëm dhe kërkuessit e azilit

Magdalena Lembovska, *Hulumtuese në Programin për Politika të Sigurisë*
mlembovska@analyticamk.org

Contact

Address:

*Dame Gruev
No: 7-8/3
1000 Skopje, Macedonia*

Tel: 00389 (0)2 3121 948

Fax: 00389 (0)2 3121 948

E-mail: info@analyticamk.org